

5. Економічний словник-довідник / [ред. С. В. Мочерний]. – К.: Феміна, 1995. – 368 с.

6. Экономический словарь агропромышленного комплекса [сост. А. В. Крисальний; ред. А.А.Сторожук]. – К.: Урожай, 1986. – 336 с.

7. Кузьмак О. І. Раціональне використання сільського трудового потенціалу: дис... канд. екон. наук: 08.07.02 / О.І. Кузьмак; Тернопільський держ. економічний ун-т. — Тернопіль, 2006. – 259 с.

УДК 338.2:658.27

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

IMPROVING THE EFFICIENCY OF USE OF MAIN PRODUCTION FUNDS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

КРАВЧЕНКО К.С.,* АРТЮШЕНКО Я.Ю.,* студенти
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

В статті розглянуто теоретичні основи економічної ефективності основних виробничих фондів, здійснено аналіз сучасного стану, тенденції розвитку, економічної ефективності використання основних виробничих фондів у сільськогосподарських підприємствах України, а також обґрунтовано основні шляхи покращення використання та відтворення основних фондів сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: *необоротні активи, основні засоби, економічна ефективність, сільське господарство.*

The article considers the theoretical foundations of economic efficiency of fixed assets, analyzes the current state, development trends, economic efficiency of fixed assets in agricultural enterprises of Ukraine, as well as substantiates the main ways to improve the use and reproduction of fixed assets of agricultural enterprises.

Key words: *non-current assets, fixed assets, economic efficiency, agriculture.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Поняття ефективності є чи не найважливішим в економічній теорії і практиці. Для успішного функціонування підприємству необхідна ефективна система управління його діяльністю. Ефективність роботи підприємства залежить від багатьох факторів. Проте, з переходом економіки України в умови конкурентного середовища, з'являється необхідність пошуку більш ефективних методів управління активами підприємства для збереження високої конкурентоспроможності, фінансової стійкості і фінансової незалежності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективного управління та використання необоротних активів займали значне місце в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених таких як, Бойчик І.М., Андрійчук В.Г., Терещенко О.О., Харченко Н.В., Бровко Л.І., Галаган Т.І., Бровко Є.І., Покропивний С.Ф., Шеремет А.Д. та багато інших.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасного стану, тенденції розвитку, економічної ефективності використання основних виробничих фондів у сільськогосподарських підприємствах України, а також обґрунтування основних шляхів покращення використання та відтворення основних фондів сільськогосподарських підприємств.

* Науковий керівник – Батюк Л.А., к.е.н., доцент

* Науковий керівник – Кравченко Ю.М., к.е.н., старший викладач ЗВО

Виклад основного матеріалу дослідження. Загалом успішність управління основними виробничими фондами на вітчизняних підприємствах можна розглядати з позиції ефективності їх використання в господарській діяльності, що здійснюється шляхом вивчення їх обсягу, темпів зростання за відповідні періоди, співвідношенням окремих груп у загальній вартості фондів, визначенням активної частини фондів та причин зміни їх обсягів і структури.

Основні фонди підприємства – це засоби праці, які використовуються ним в процесі виробництва і постачання продукції, для здійснення соціально-культурних та адміністративних функцій протягом тривалого часу і переносять свою вартість на вартість готової продукції поступово, шляхом амортизаційних відрахувань [1].

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року або одного оборотного періоду [2].

Процес відтворення основних фондів пов'язаний з їх постійним рухом, тобто з їх введенням в експлуатацію, зміною технічного стану та вибуттям. Оскільки процеси відтворення безпосередньо впливають на ефективність використання засобів праці, то логічним є виділення та обчислення показників відтворення основних фондів.

Ефективність використання основних виробничих фондів та їх вплив на кінцеві результати виробництва значно залежать від характеру руху цих фондів як авансованої вартості в умовах конкретного підприємства, а також від їх фізичного стану. Кількісно характер руху основних виробничих фондів визначається за допомогою низки показників. Найважливішим серед них є коефіцієнт (швидкість) обороту, що визначається як відношення річної суми амортизації основних виробничих фондів до їх середньорічної вартості або період обороту як зворотне співвідношення цих величин [3].

Швидкість обороту основних виробничих фондів з розвитком науково-технічного прогресу і впровадженням його результатів у виробництво має тенденцію до підвищення. Незважаючи на те, що можливості для прояву цієї тенденції в сільському господарстві (порівняно з іншими галузями народного господарства) звужені, все ж чимало аграрних підприємств досягають високої швидкості руху авансованих ресурсів, що позитивно позначається на результатах їх господарювання. Адже маса продукту, виробленого за певний період, дорівнює його розміру, одержаному протягом одного обороту, помноженому на число таких оборотів [3].

Аграрним підприємствам важливо своєчасно скористатися досягненнями науково-технічного прогресу у фондоутворюючих галузях першої сфери АПК, результатом якого є створення нової техніки з більш коротким строком експлуатації як важливої умови врахування темпів її морального зношення. Швидкість обороту основних фондів, таким чином, з переходом до нових конструкцій у фондоутворюючих галузях із кожним черговим циклом технічного переозброєння має тенденцію до зростання. Скорочення тривалості вказаних циклів веде до збільшення швидкості обороту основних фондів, а отже, до швидшого перетворення цих авансованих ресурсів у спожиті, тобто втілення їх в заново створений продукт.

Аналіз використання основних фондів дозволяє:

- виявити і оцінити зміни, що відбуваються в складі і структурі основних фондів, їх технічний стан;
- визначити, як використовуються основні фонди і які резерви їх використання є на підприємстві;
- встановити відповідність змін, що відбуваються вимогам перспективного розвитку фірми, потребам ринку, конкурентним можливостям;
- відібрати найбільш важливі фактори і виявити їх кількісний вплив на зміну рівня використання основних фондів [4].

Для характеристики руху основних фондів використовують і такі показники:

- коефіцієнт зростання - відношення суми основних засобів на кінець року до їх вартості

на початок року;

– коефіцієнт вибуття - відношення вартості вибулих за звітний рік основних засобів до суми всіх основних засобів на початок року;

– коефіцієнт оновлення - відношення заново введених за рік основних засобів до балансової вартості всіх основних засобів на кінець року

– коефіцієнт сукупного відтворення - відношення вартості основних засобів, що надійшли протягом року, до первісної вартості всіх основних засобів на початок року.

Аграрним підприємствам важливо знати, якою ціною виробляється валовий продукт, скільки авансованих засобів, у тому числі основних фондів, брало участь у його створенні.

Фондовіддача – відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення. В умовах інфляції, коли швидкими темпами зростають ціни на знаряддя праці, а також вартість капітального будівництва, цей показник доцільно визначати за товарною продукцією, оціненою в поточних цінах реалізації. Розрахована таким способом фондовіддача, хоч і не повністю, але все ж об'єктивніше характеризує економічну ефективність використання основних виробничих фондів, ніж валова продукція, що оцінюється в порівнянних цінах.

Фондомісткість – це зворотний показник фондовіддачі. Він визначає, скільки було використано основних виробничих фондів для виробництва однієї гривні продукції. Із завершенням комплексної механізації та автоматизації виробництва, що можливо за стабільного розвитку економіки, будуть створені об'єктивні передумови для зниження фондомісткості виробництва, а значить, і для підвищення фондовіддачі.

Рівень і темпи зростання сільськогосподарської продукції, підвищення економічної ефективності виробництва в сільському господарстві залежать від забезпеченості галузі основними засобами. Низька забезпеченість господарства основними виробничими фондами призводить до несвочасного виконання найважливіших технологічних операцій, росту трудомісткості і збільшенню матеріально-грошових витрат на виробництво одиниці продукції [5].

Основними шляхами покращення використання та відтворення основних фондів можуть бути:

– удосконалення технологічної структури основних фондів з урахуванням тих чинників, які впливають на неї;

– зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого і непродуктивного обладнання, швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування; це впливає на суми нарахованої амортизації, обсяги випуску продукції, що, в свою чергу, позначається на загальних витратах її виробництва;

– використання прогресивних напрямків відтворення основних фондів підприємств шляхом їх реконструкції, технічного переоснащення, модернізації; вони супроводжуються широким оновленням основних фондів і забезпечують зміну структури інвестицій на користь збільшення витрат на машини, обладнання, інструмент та ін.;

– покращення експлуатації машин і обладнання в часі (екстенсивне завантаження), яке досягається підвищенням коефіцієнта змінності їх роботи внаслідок скорочення простоїв (за рахунок вдосконалення організації виробництва, праці, матеріально-технічного забезпечення тощо);

– підвищення якості ремонтного обслуговування основних фондів; при організації ремонтних робіт слід дотримуватись принципів паралельності, пропорційності, неперервності та ін., методів календарного і мережевого планування та моделювання на базі комп'ютеризації розв'язання практичних завдань;

– швидке освоєння проектних потужностей з метою запобігання втратам через надмірне затягування термінів освоєння проектних потужностей; хоча протягом останніх років намітилась тенденція до їх скорочення, що пов'язано із приватизацією виробничих об'єктів, зміною організаційно-правових форм ведення.

Висновки. Метою управління основними виробничими фондами є забезпечення їх достатності й економічної ефективності для нормального функціонування підприємства з метою здійснення виробничо-господарської діяльності. Важливим фактором конкурентних переваг є управління ефективністю використання основних виробничих фондів підприємства, тобто здатність підприємства до швидкої перебудови управлінського впливу, прийняття та реалізації адаптивних до сформованих економічних обставин рішень щодо управління процесом оцінювання основних фондів підприємства.

Література.

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с.
2. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
3. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2002. 624 с.
4. Бровко Л. І., Галаган Т. І., Бровко Є. І. Економічна ефективність використання основних фондів сільськогосподарських підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 22. С. 22-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_22_7
5. Харченко Н.В. Ефективність використання основних засобів виробництва на підприємствах. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 11. С. 16-18.
6. Кравченко Ю.М. Антощенкова В.В. Екологічна безпечність та якість сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 202. С. 84-92.

УДК 330.341

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

INNOVATIVE ACTIVITY AS THE BASIS OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

КУПКО О., студент*
**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

У статті розкрито основні теоретичні аспекти інноваційної діяльності як основи розвитку підприємства. Систематизовано й узагальнено наукові погляди на зміст і економічну суть інновацій та інноваційної діяльності. Розглянуто основні способи та методи активізації інноваційної діяльності підприємств.

Ключові слова. *Інновації, інноваційна діяльність, ринкова економіка, інтеграція.*

The basic theoretical aspects of innovative activities in view of company development fundamentals are revealed in this article. The scientific views on the content and economic essence of innovation and innovative activities were systematized and generalized. The basic techniques and methods that enhance enterprise innovative activities are considered.

Key words. *Innovations, innovative activity, market economy, integration.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання інновації виступають одним із ключових факторів, що визначають перспективи соціального та економічного розвитку підприємств. В Україні проблема ефективного економічного розвитку на основі інноваційних

*Науковий керівник – Ткаченко С.Є., к.е.н., доцент